Дзяржаўная ўстанова адукацыі
“Даўгінаўская сярэдняя школа
імя У.І. Слабодчыкава ”

Гульня-віктарына
для вучняў 4 класа
“Пагавары са мной на роднай мове”

Настаўнікі-дэфектолагі
Н.А.Цімашчук
Г.П. Пратасевіч

Гульня-віктарына для вучняў 4 класа
“Пагавары са мной на роднай мове”

Задачы:
Садзейнічаць узбагачэнню мовы навучэнцаў, узбагачаць іх слоўнікавы запас, актывізаваць маўленчую дзейнасць;
Ствараць умовы для развіцця пазнавальнай і інтэлектуальнай дзейнасці, іх творчых уяўленняў і здольнасцей;
Узбагачаць слоўнікавы запас вучняў актывізаваць іх маўленчую дзейнасць;
Выхоўваць любоў да роднай мовы.

Ход мерапрыемства
Скажыце, калі ласка, у якой краіне мы жывём?
Як называецца мова, на якой мы размаўляем?

Гучыць песня "Беларуская мова" (у выкананні гурта "Дразды")
https://www.youtube.com/watch?v=20vBM6YnFLg

Вядучы. А вы ведаеце, што сёння у нашым свеце налічваецца больш за шэсць тысяч моў. Наша беларуская мова абаронена заканадаўствам і з’яўляецца, разам з рускай, дзяржаўнай мовай краіны.
Класік беларускай літаратуры Якуб Колас пакінуў усім нам такі запавет: "Трэба любіць, ведаць і шанаваць мову свайго народа і ўмець дасканала валодаць ёю".
І сёння мы з вамі будзем выконваць заданні на беларускай мове.

1. Заданне “словы ветлівасці”

Калі мы вырашылі размаўляць на беларускай мове, то ў першую чаргу мы павінны ведаць ветлівыя словы на беларускай мове. У нашай мове ёсць шмат слоў, якія узнімуць настрой людзям.
І так, пачынаем…

Сёння цёпла, ці сцюдзёна,
Ці надвор’е – проста дрэнь,
Не зважаючы на гэта,
Усім кажыце… (“Добры дзень”)

Прывітанне сябрам і дарослым,
Прывітанне - з пашанай і ўзнёсла,
Ці ў школу вы прыйшлі, ці на спатканне,
Можна усім тут сказаць : .... ("Прывітанне!")

Калі выходзіце вы з дому,
Сустрэч па заканчэнні,
Тады кажыце вы, вядома,
Усім: ...... ("Да пабачэння!")

Сняданак, полудень, вячэра,
З сям'ёй вы дома альбо дзесьці,
Усім прысутным без паперы
Сказаць патребна: .... ("Смачна есці!")

Камусьці ў метро на нагу наступілі,
Штурхнулі суседа, кагось зачапілі,
Вы не грубіян і не злодзей – не плачце.
Сказаць дастаткова бывае: .... ("Прабачце")

Цацкі ўсе даўно паснулі,
Спяць бабуля і дзядуля,
Спаць кладуцца тата, мама,
Пажадаем ім:...... ("Дабранач!")

Калі вам падораць кветку,
Прынясуць прысмакі,
Скажуць камплімент. На гэта
Адказаць вам трэба: ... ("Дзякуй!")

Калі патрэбна дапамога
Звярнуцца трэба мо да кога,
Вось вам маленькая падказка -
Заўжды кажыце: .... ("Калі ласка!")

2. Заданне "Куфэрак слоў"

Прапаную папрактыкавацца ў перакладзе слоў з рускай мовы на беларускую. Вы будзеце па чарзе выцягваюць з куфэрка паперку,чытаць словы і перакладаць іх.

Заданне	Адказ	Заданне	Адказ
Звезда	Зорка	Скатерть	Абрус
Кукушка	Зязюля	Занавески	фіранкі
Кровать	Ложак	Блюдце	Сподак
Вилка	Відэлец	Сковорода	Патэльня
Петух	Пеўнік	Клёст	Крыжадзюб
Туча	Хмара	Аист	Бусел
Ложка	Лыжка	Черёмуха	Чаромха
Гроза	Навальніца	Словарь	Слоўнік
Зубная боль	Зубны боль	Серый гусь	Шэрая гусь
Главный приз	Галоўны прыз	Моя фамилия	Маё прозвішча
Гнездо аиста	Буслянка	Стеклянная	Шкляны слоік
Диван	Канапа	банка	
Отыскать	Адшукаць	Ковёр	дыван
Ужинать	Вячэраць	Пробовать (еду)	Каштаваць
Комната	Пакой	Завтракать	
Деревянный	Драўляны	Этаж	Снедаць
		Кирпичный	Паверх
			Цагляны

3. Заданне "Словы-хітруны"

Вам неабходна растлумачыць значэнне хітрых слоў беларускай мовы. Я прапаную чатыры варыянты адказаў. Толькі адзін правільны. І так, увага

Касач – спявае, плыве, расце, лятае? *Касач расце (Ирис)*

Кажан – спявае, расце, плыве, лятае? *Кажан лятае. (Летучая мышь)*

Абібок – чалавек, звер, птушка, грыб? *Абібок – чалавек. (Лодырь, лентяў)*

Трускалкі – гульня, ягады, жукі, танцы? Трускалкі – ягады. (*Клубника*)

Абабак – цацка, птушка, грыб, чалавек? Абабак – грыб. (*подберёзовик*)

"Метаграмы"

- З **м** расту я на градзе.

З **р** я поўзаю ў вадзе.

(Мак — рак.)

- У лесе з **б** мяне шукаеш

І з прыемнасцю зразаеш.

Калі **б** на **п** заменіш —

Сцеражыся: захварэеш!

(Грыб — грып.)

• З **п** — я пад тваёй пятою
Паскараю табе шлях.
З **м** — зазвычай у героя
Горда ззяю на грудзях.
(Педаль — медаль.)

• З **е** дружу з будаўнікамі.
З **а** куплялі ў хлебнай краме.
(Бетон — батон.)

“Моўная скарбонка”

вядучы прапануе апісанне значэння слова, вучням трэба яго адгадаць

Машына для размолвання зярнят. *(Млын.)*

Свята, калі дарослыя пякуць бліны, а дзеці катаюцца на санках, арэлях. *(Масленіца.)*

Вусная народная творчасць. *(Фальклор.)*

5. Заданне "Паштоўка Фразені"

Вам паштоўка прыйшла з краіны беларускіх фразеалагізмаў ад Фразені - знаўцы вобразных выразаў. Фразеня марыць, каб вы, хлопчыкі і дзяўчынкі, узбагачалі свой слоўнікавы запас фразеалагізмамі і правільна іх выкарыстоўвалі ў розных сітуацыях зносін. Паслухайце, калі ласка, пажаданні: "Паважаныя сябры! Жадаю, каб кожны з вас адчыніў акно ў свет, быў усюды сваім братам, ніколі не адчувай сябе не у сваёй талерцы, заўсёды трымаў хвост абаранкам. Хай усе вашы справы пойдуць як па масле. І тады вы заткняце за пояс кожнага, у каго вецер у галаве". А вось і заданне: кожны устойлівы выраз утрымлівае ў сваім складзе назвы частак цела чалавека, дапоўніце выразы патрэбнымі словамі.

Заданні	Адказы
Вадзіць за	Вадзіць за нос.
Куды … глядзяць.	Куды вочы глядзяць.
У адно … ўлятае, у другое вылятае.	У адно вуха ўлятае, у другое вылятае.
...... да зубой прымёрз.	Язык да зубой прымёрз.
Кляваў …	Кляваў носам.
З першых …	З першых вуснай.
Не было ў … макавай расінкі.	Не было ў роце макавай расінкі.
Вецер у …	Вецер у галаве.

За … не насіць.	За плячамі не насіць.
Як … зняло	Як рукой зняло.

IV. Рэфлексія.

Кожны ўдзельнік працягвае сказ:

- Я даведаўся...
- Я змагу...
- Мне спатрэбіцца...

Потым ацэньвае свае дасягненні:

- У мяне атрымалася...
- Мне было цяжка...
- Мне спадабалася...
- Я хачу пахваліць... за...

Вядучыя дзякуюць усім за удзел

Звезда	Скатерть	Серый гусь
Кукушка	Занавески	
Кровать	Блюдце	Кирпичный
Вилка	Сковорода	Этаж
Петух	Клёст	Завтракать
Туча	Аист	Ковёр
Стеклянная банка	Главный приз	Зубная боль
Гнездо аиста	Моя фамилия	Пробовать (еду)
Ложка	Черёмуха	Диван
Гроза	Словарь	Отыскать
Ужинать	Комната	Деревянный

Касач –
спявае, плыве, расце, лятае?
Кажан –
спявае, расце, плыве, лятае?
Абібок –
чалавек, звер, птушка, грыб?
Трускалкі –
гульня, ягады, жукі, танцы?
Ababak –
цацка, птушка, грыб, чалавек?

Касач –
спявае, плыве, расце, лятае?
Кажан –
спявае, расце, плыве, лятае?
Абібок –
чалавек, звер, птушка, грыб?
Трускалкі –
гульня, ягады, жукі, танцы?
Абабак –
цацка, птушка, грыб, чалавек?

Заданні
Вадзіць за
Куды … глядзяць.
У адно … ўлятае, у другое вылятае.
...... да зубой прымёрз.
Кляваў …
З першых …
Не было ў … макавай расінкі.
Вецер у …
За … не насіць.
Як … зняло

Адказы
Вадзіць за нос.
Куды вочы глядзяць.
У адно вуха ўлятае, у другое вылятае.
Язык да зубой прымёрз.
Кляваў носам.
З першых вуснай.
Не было ў роце макавай расінкі.
Вецер у галаве.
За плячамі не насіць.
Як рукой зняло.